

Souhrnná teritoriální informace:

Kosovo

Zastupitelský úřad 27. 5. 2021 10:57

Kosovská republika je podle ústavy z roku 2008 parlamentní republikou. Hlavou státu je prezident, volený v tajných volbách poslanci parlamentu. Volební období prezidenta je pětileté. Nositelem výkonné moci je vláda, jejíž předseda a zároveň člen vlády je na základě návrhu prezidenta republiky schvalován parlamentem. Jednokomorové Kosovské shromáždění (parlament) má 120 poslanců volených na čtyřleté volební období, kteří volí prezidenta nebo prezidentku.

Kosovo je jednou z nejhudších zemí v Evropě. V roce 2020 činila výše HDP na hlavu 3 701,- EUR. Míra nezaměstnanosti je ze všech evropských zemí nejvyšší, dlouhodobě se pohybuje kolem 30 % (u mladistvých od 15 - 29 let až 55 %). Skutečná nezaměstnanost je ovšem nižší vzhledem ke značnému podílu nelegální práce. Významným příspěvkem k národnímu důchodu Kosova jsou remitence členů diaspory, pracujících v zahraničí, které představují cca 10 % HDP země. Kosovo je rovněž výrazně závislé na mezinárodní podpoře (především z EU) a zahraniční rozvojové pomoci, která činí cca 9 % HDP. Až do roku 2019 docházelo k poměrně silnému hospodářskému růstu, který se pohyboval kolem 4 %. Pozitivní hospodářské výsledky zastavila koronavirová pandemie v roce 2020, kdy HDP kleslo o 7,5 %. Opatření na ochranu obyvatelstva vedla k hospodářskému útlumu, řada firem přišla o zakázky a odhaduje se, že zaniklo téměř 9 % především malých firem. Budoucí vývoj hospodářství Kosova bude záležet především na tom, zda se podaří urychlit ekonomické reformy, využít značné nerostné bohatství a provést nezbytné strukturální změny, včetně zlepšení podmínek pro investory a snížení korupce. První ekonomické předpovědi na rok 2021 naznačují, že HDP v roce 2021 se zvýší o 3,7 %, nicméně k významnějšímu růstu kosovské ekonomiky dojde až ve druhém pololetí letošního roku. Bude však záležet nejen na vývoji pandemie v Kosovu a celé Evropě, ale též na politickém vývoji v Kosovu.

Kosovská legislativa je v zásadě v souladu se směrnicemi Evropské unie. Mohlo by však dojít k výraznému zlepšení především v oblasti důslednějšího využívání kosovských předpisů a zákonů. V Kosovu je velkým problémem velmi rozšířená korupce, která se vyskytuje i ve státní správě a tedy i v soudnictví. Dalším problémem je kvalifikace státních zástupců a soudců, kteří často nemají dostatek zkušeností. Na podporu právního státu působí v Kosovu mise Evropské unie EULEX, jejímž cílem je podpora příslušných kosovských institucí na jejich cestě k vyšší efektivnosti, udržitelnosti, multietnické příslušnosti a odpovědnosti, bez politických zásahů a v plném souladu s mezinárodními normami v oblasti lidských práv a osvědčenými evropskými postupy.

I přes nízký počet obyvatel a nízkou kupní sílu nabízí kosovská ekonomika zajímavé příležitosti pro české firmy. Z pohledu exportu ČR patří mezi nejperspektivnější odvětví kosovského hospodářství především těžební průmysl a s ním související energetika, dále ekologie a vodní management, obnovitelné zdroje, železniční doprava, dopravní prostředky, stroje pro zemědělství a zdravotnictví. Zkušenosti českých dodavatelů potvrzují, že kosovský trh má potenciál, nicméně při vstupu na něj se doporučuje obezřetnost a trpělivost. Podmínky pro podnikání se postupně zlepšují a víceméně odpovídají standardům v regionu. Převážná většina kosovských firem je malá s nepříliš silným kapitálovým zázemím. V případě vývozu do Kosova se proto doporučuje každý obchodní případ zajistit platbou předem, případně jinou vhodnou platební podmínkou, která dá záruky, že zboží bude uhrazeno. V minulosti bylo podnikání v Kosovu tradičně založeno na důvěře a často na dodržování ústně uzavřených smluv. V současnosti se tyto zvyklosti výrazně mění a jsou nahrazovány standardním právním rámcem. Obchodní prostředí, návyky a reakce lidí se nikterak dramaticky neodlišují od jiných evropských zemí.

Základní údaje	
Hlavní město	Priština
Počet obyvatel	1,81 mil.
Jazyk	albánština
Náboženství	muslimové (89 %), pravoslavní křesťané (6 %), katoličtí křesťané (3 %)
Státní zřízení	parlamentní republika
Hlava státu	prezidentka Vjosa Osmani
Hlava vlády	Albin Kurti
Název měny	euro (EUR)
Cestování	
Časový posun	0
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	JUDr. Bavel Bílek
Ekonomický úsek	Ing. Květoslav Sulek
Konzulární úsek	Ing. Květoslav Sulek
CzechTrade	--
Czechinvest	--
Ekonomika	
Nominální HDP (mld. EUR)	6,661
Hospodářský růst (%)	- 7,5
Inflace (%)	1,7
Nezaměstnanost (%)	29,7

Zdroj: Velvyslanectví ČR v Prištině, Statistický úřad Kosovské republiky

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

4 Kulturní a obchodní jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchrana, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Kosovská republika se vyznačuje častým střídáním vlád, které od samého počátku řízení státu čelí velkému vnějšímu i vnitřnímu tlaku. Interní neshody, týkající se zejména obchodně-ekonomických vztahů se Srbskem a reforem v oblasti spravedlnosti a vnitra, vedly až dosud k brzkému rozpadu vzniklých koaličních vlád. V Kosovu dominuje v současné době levicové hnutí Vetëvendosje. Mezi další významné strany patří PDK (Democratic Party of Kosovo) a liberální LDK (Democratic League of Kosovo). V březnu 2021 se v Kosovu uskutečnily předčasné parlamentní volby. Výsledky voleb potvrdily vysoké preference hnutí Vetëvendosje, těžcího z nespokojenosti mladých voličů s korupcí a neutěšenou ekonomickou i politickou situací v zemi. Síly vládnoucích a opozičních stran jsou velmi vyrovnané a i z tohoto důvodu dochází a zřejmě i bude docházet až k příliš častému střídání vlád. V dubnu 2021 byla kosovským parlamentem (Kosovské shromáždění) prezidentkou Kosova zvolena Vjosa Osmani. Rozsah prezidentských pravomocí odpovídá standardnímu rozsahu kompetencí hlavy státu v parlamentním republikánském systému.

Složení Vlády Kosovské republiky

Albin Kurti – předseda vlády
 Besnik Bislimi - místopředseda vlády pro evropskou integraci, rozvoj a dialog
 Donika Gervalla - místopředsedkyně vlády a ministryně zahraničních věcí
 Emilja Rexhepi - místopředsedkyně vlády pro menšiny a lidská práva
 Hekuran Murati - ministr financí, práce a převodů
 Albulena Haxhiu - ministryně spravedlnosti
 Arben Vitia - ministr zdravotnictví
 Arberie Nagavci - ministryně školství
 Hajrullah Ceku - ministr kultury
 Elbert Krasniqi - ministr pro místní správu
 Liburn Aliu - ministr životního prostředí, územního plánování a infrastruktury
 Faton Peci - ministr zemědělství
 Armend Mehaj- ministr obrany
 Xhelal Svecla - ministr vnitra a veřejné správy
 Rozeta Hajdari- ministryně průmyslu, podnikání a obchodu
 Artane Rizvanolli - ministryně hospodářství
 Goran Rakic – ministr návratu
 Fikrim Damka - ministr pro místní rozvoj

Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí Kosovské republiky, Velvyslanectví ČR v Prištině

1.2 Zahraniční politika země

Rozvoj vztahů s EU a USA a integrace do EU patří mezi priority zahraniční orientace Kosovské republiky. Dohoda o stabilizaci a přidružení mezi EU a Kosovem (SAA) byla podepsána v říjnu 2015 a v platnost vstoupila v dubnu 2016. Dohoda poskytuje komplexní rámec pro užší politické a ekonomické vztahy mezi EU a Kosovem. Tímto byl vytvořen historicky první smluvní vztah mezi EU a Kosovem. Jedná se o unijní smlouvu, která nevyžadovala ratifikaci členských zemí. Významným aspektem eurointegračního procesu Kosova zůstává srbsko-kosovský dialog o normalizaci vzájemných vztahů pod patronací EU. Pokrok v integraci Kosova do EU je podmíněn pokrokem v normalizaci vztahů se Srbskem a naopak. Od vyhlášení nezávislosti v únoru 2008 Kosovo dosáhlo pokroku v budování státních institucí a upevňování právního státu. Kosovo se potýká především s problémy souvisejícími se zapojováním země do regionální či globální spolupráce, které naráží na odpor Srbska a pěti zemí EU neuznávajících Kosovo, nebo prosazováním pravomocí státu na severu země, kde žije většinově srbské obyvatelstvo. Kromě Srbska ze zemí

západního Balkánu Kosovo neuznává ani Bosna a Hercegovina.

Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Kancelář EU v Kosovu

1.3 Obyvatelstvo

V Kosovu žije celkem 1,8 mil. obyvatel. Poněkud problematické je řešení otázky nezapočítání kosovské zahraniční diaspory, která čítá přibližně 0,6 mil. obyvatel.

Hustota obyvatelstva činí 175 obyvatel/km²

Nezaměstnanost: 29,7%.

Průměrný roční přírůstek obyvatelstva: 0,6 %

Věkové složení obyvatelstva: do 15 let: 28,0 %, 15 – 65 let: 65,0 %, nad 65 let: 7 %

Průměrný věk: 30,2 let (nejnižší v Evropě)

Průměrná délka života: 77 let (muži 74 a ženy 79 let)

Národnostní složení: Albánci 88 %, Srbové 7 %, ostatní 5 % (z toho Bosňáci 1,9 %, Romové 1,7 %, Turci 1 %)

Náboženské složení: 80 % muslimové, 5 % pravoslavní křesťané, 3 % katoličtí křesťané

Zdroj: Statistický úřad Kosovské republiky

2 Ekonomika

Podkapitoly:

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

2.1 Základní údaje

Kosovská ekonomika - základní ekonomické indikátory, dovoz vývoz

Kosovo je z ekonomického hlediska jednou z nejslabších zemí nejen v Evropě, ale též v regionu západního Balkánu. Vyznačuje se nedostatkem zpracovatelského sektoru a průmyslové výroby. V důsledku toho nemůže uspokojovat domácí poptávku, kterou pokrývá dovozem. Vzhledem k nedostatečně rozvinutému průmyslu je v zemi velmi vysoká nezaměstnanost, která se pohybuje kolem 30%. Kosovskou ekonomiku v roce 2020 i v úvodu roku 2021 zásadně ovlivnila pandemie COVID-19. Opatření na ochranu obyvatelstva vedla k hospodářskému útlumu, řada firem přišla o zakázky a odhaduje se, že zaniklo téměř 9 % především malých firem. Podle zpřesněných ekonomických údajů došlo vlivem pandemie v roce 2020 k poklesu HDP o 7,5 %. První ekonomické předpovědi na rok 2021 naznačují, že HDP v roce 2021 se zvýší o 3,7 %, nicméně k významnějšímu růstu kosovské ekonomiky dojde až ve druhém pololetí letošního roku. Státní rozpočet na rok 2021 počítá s příjmy ve výši 1,9 mld. EUR a s výdaji 2,4 mld. EUR. V důsledku řady ekonomických opatření na podporu obyvatelstva, průmyslu, zemědělství a všeobecně exportu dochází ke zvyšování schodku státního dluhu, který se v roce 2020 zvýšil o 7,3 % a dosáhl úrovně 24,8 % HDP. Na rok 2021 se předpokládá jeho další zvýšení na 26,0 % HDP. Mezi hlavní rizika pro vývoj kosovské ekonomiky v roce 2021 lze zařadit vývoj pandemie v Kosovu i v celé Evropě, dále politickou nestabilitu, korupci, slabý právní stát a nespolehlivý energetický sektor, jehož zaostalost brzdí příliv zahraničních investic do země.

Kosovský zahraniční obchod se dlouhodobě potýká s hlubokým deficitem. Ve srovnání s předchozími léty si však v roce 2020 vedl dobře kosovský export, který dosáhl výše 475,0 mil. EUR. Ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k celkovému růstu vývozu o 23,9 %. Pandemie měla negativní vliv na dovoz do Kosova, který se v roce 2020 snížil o 5,7 %. Mezi nevýznamnější vývozní země se v roce 2020 zařadily: Albánie (podíl na celkovém vývozu 23 %), Německo (9 %), Severní Makedonie (9 %), a dále Švýcarsko, Srbsko a Itálie. Mezi nevýznamnější dovozní země patřily: Německo (podíl na celkovém dovozu 13 %), Turecko (12 %), Čína (10 %), a dále Albánie, Severní Makedonie, Itálie, Srbsko a Řecko. Mezi nejvýznamnější kosovské vývozní položky patřily slitiny kovů (podíl na celkovém vývozu 21,5 %), materiál z plastů pro stavební průmysl (11,2 %), potrubí, trubky, železné profily pro stavebnictví (9,7 %), nábytek, matrace a lůžkoviny (9,2 %), nápoje a lihoviny (6,4 %) a rudy (4,0 %). Mezi nejvýznamnější dovozní položky se zařadily ropné oleje a nafta (podíl na celkovém dovozu 8,7 %), dopravní prostředky (8,6 %), železné tyče a dráty (2,5 %), léky (2,2 %) a cigarety a tabákové výrobky (2,0 %).

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,8	4,9	- 7,5	3,7	3,8
obyv. (USD/PPP)	3.546	3.590	3.730	3810	3830
Inflace (%)	1,1	2,7	1,7	1,2	1,7
Nezaměstnanost (%)	29,6	25,7	29,7	29,0	27,5
Export zboží (mld. EUR)	367,500	383,491	474,960	N/A	N/A
Import zboží (mld. EUR)	3,347,007	3,496,942	3,296,918	N/A	N/A
Saldo obch. bilance (mld. EUR)	2,979507	3,113,451	2,821,958	N/A	N/A
Průmyslová produkce (% změna)	7,7	8,9	0,5	N/A	N/A
Populace (mil.)	1,81	1,81	1,81	1,81	1,81
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	7/7	6/7	6/7	6/7	N/A

Zdroj: EIU, OECD, WEF, Kosovský statistický úřad

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Hospodářství Kosovské republiky představuje mimořádně složitý ekonomický prostor, jehož zásadním problémem je korupce a špatně fungující podnikatelské prostředí, které odrazuje investory i přes pozitivní růst ekonomiky v posledních letech. Z uvedeného důvodu trpí kosovská ekonomika nedostatkem financí. Závislost země na zahraniční pomoci je tak značná. Mezinárodní měnový fond proto doporučuje provést strukturální změny, které by měly zvýšit důvěryhodnost země pro podnikání a zahraniční investice a snížit sociální napětí. Zejména se jedná o navýšení investic nejen do průmyslu, energetiky a silniční a železniční infrastruktury, ale též do vzdělávání, zdravotnictví a ekologie. Sociální programy by měly být zaměřeny na snižování chudoby a nezaměstnanosti. Zároveň by měla být přijata opatření ke zvýšení efektivity veřejné a státní správy. Další doporučení se týkají daní a celních poplatků, které nejsou v souladu s principy WTO.

Veřejné finance	
Saldo státního rozpočtu (mld. EUR)	- 0,5
Veřejný dluh (% HDP)	24,8
Balance běžného účtu (% HDP)	- 6,5
Daně	
PO	10 %
FO	10 %
DPH	18 % (základní), 8 % (snížená),

Státní rozpočet na rok 2021, který byl přijat před lednovým schválením Zákona o ekonomické obnově, počítá s příjmy ve výši 1,9 mld. EUR a s výdaji 2,4 mld. EUR. V důsledku řady ekonomických opatření na podporu obyvatelstva, průmyslu, zemědělství a všeobecně exportu dochází ke zvyšování schodku státního dluhu, který se v roce 2020 zvýšil o 7,3 % a dosáhl úrovně 24,8 % HDP. Na rok 2021 se předpokládá jeho další zvýšení na 26,0 % HDP.

Zdroj: Statistický úřad Kosovské republiky, IMF

2.3 Bankovní systém

Kosovský bankovní sektor je stabilní a vysoce rentabilní, nicméně velmi rychle rostoucí spotřebitelské i realitní úvěry vyžadují důkladný dozor od Ministerstva financí Kosovské republiky. Roční růst úvěrů se pohybuje kolem 12 %. Banky hrají ve finančním sektoru Kosova dominantní roli (drží 67,52 % aktiv), následují penzijní fondy (26,63 %), pojišťovny (3,14 %) a mikro-finanční instituce (2,71 %). Bankovní sektor v Kosovu má dostatečnou likviditu. V roce 2020 činil vlastní kapitál kosovských bank 535 mil. EUR, což je o 3,0 % více než v roce předcházejícím. V roce 2020 činily sazby bankovních úvěrů v průměru 6,4 % a úrokové sazby vkladů 0,90 %. V Kosovu působí 10 komerčních bank, přičemž cca 70 % všech aktiv spravují tři největší z nich ProCredit, Raiffeisen a Novla Ljubljanska Banka - tento poměr ovšem postupně klesá. Celkově drží přes 90 % kapitálu zahraniční bankovní instituce. V posledních letech se rychle rozvíjí bankovní infrastruktura. V Kosovu působí následující banky: ProCredit Bank, Raiffeisen Bank, NLB Prishtina (Nova Ljubljanska banka), TEB Sh. A. (Türk Ekonomi Bankası), Banka Ekonomike, Banka Kombetare Tregtare, Banka për Biznes, Komercijalna Banka ad Beograd, Is-bank a Ziraat Bank, a pojišťovny: Dardania, Illyria, Kosova e Re, Siguria, Insig, Sigal, Sigma, Croatia Sigurimi, Sigkos a Elsig, Eurosig, Prisig, Scardian, Grawe Kosova.

Zdroj: Centrální banka Kosovské republiky, Statistický úřad Kosovské republiky

2.4 Daňový systém

Daňový systém Kosova je relativně jednoduchý a v zásadě obsahuje většinu principů daňových směrnic EU. Přibližně dvě třetiny fiskálních příjmů získává stát z celních poplatků.

Fiskální zatížení je relativně nízké. Základními složkami kosovského daňového systému jsou daň z přidané hodnoty, daň z příjmu fyzických osob, daň z příjmu právnických osob, srážková daň (z úroků, nájemného, autorských honorářů), cla, spotřební daň, municipální daně (daň z nemovitostí a poplatky za obchodní licence). Od roku 2015 platí základní sazba DPH 18 %. Byla zavedena současně i snížená sazba DPH 8 % s cílem zmenšit finanční zátěž nízkopříjmovým skupinám obyvatelstva. Podnikatelské subjekty, jejichž roční obrat přesahuje 50 000 EUR, mají povinnost se zaregistrovat jako plátcí daně. Sazba daně z příjmu právnických osob, která je max. 10 %, se odvíjí od výše ročního obrátu. Daň z nemovitosti činí od 0,05 – 1 % ročně z tržní hodnoty nemovitosti v závislosti na druhu nemovitosti. Daň z příjmů fyzických osob se uplatňuje na příjmy ze mzdy, podnikání, nájemného, úroků a pronájmu nemovitostí. Daňová sazba závisí na výši ročního příjmu plátce a pohybuje se od 0-10 %. Od daně je osvobozeno zboží a produkty určené pro export a rovněž zboží, které je využíváno k dalšímu zpracování v Kosovu.

Vzhledem k tomu, že k důležitým změnám na podporu obyvatelstva i podnikové sféry postupně docházelo v posledních letech, daňový systém je v zásadě zavedený a neočekávají se zásadní změny. Otázkou je však výběr daní. Ačkoli potřebná legislativa je v platnosti, praktická úspěšnost při výběru daní je nízká, i když se postupně zvyšuje.

Zdroj: Kosovská daňová správa

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

Podkapitoly:

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

EU má s Kosovem uzavřenou asociační dohodu, která přispívá k užší spolupráci s touto balkánskou zemí a otevírá cestu k přijetí Kosova za člena EU. Obchodní výměna se zeměmi EU se každý rok zvyšuje a tvoří 40-45 % celkového obratu zahraničního obchodu Kosova. Z hlediska kosovského vývozu do EU je nejvýznamnější Německo, dále pak Itálie a Holandsko. Nejvýznamnější podíl na dovozu z EU do Kosova má Německo, dále pak Itálie a Slovinsko. Mezi nejvýznamnější kosovské vývozní položky patřily slitiny kovů, materiál z plastů pro stavební průmysl, potrubí, trubky a železné profily pro stavebnictví. Mezi nejvýznamnější kosovské dovozní položky se zařadily ropné oleje a nafta, dopravní prostředky železné tyče a dráty, léky a tabákové výrobky.

	2018	2019	2020	2021	2022
Dovoz Kosova z EU (mil. EUR)	1 036,5	1 284,3	1 163,4	N/A	N/A
Vývoz Kosova do EU (mil. EUR)	96,7	129,9	164,8	N/A	N/A
Saldo s EU (mil. EUR)	-939,9	-1 154,4	-998,6	N/A	N/A

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

Mezi nejvýznamnější položky českého vývozu se řadí zařízení k automatickému zpracování dat, tabákové výrobky, zařízení pro telekomunikace a záznam zvuku a živá zvířata. Mezi nejvýznamnější dovozní položky patří spotřební předměty z plastických hmot, vonné látky a čisticí prostředky, železo a ocel, elektrické přístroje a spotřebiče, suroviny živočišného a rostlinného původu a zelenina a ovoce. Mezi nejperspektivnější odvětví pro český export patří těžební průmysl, energetika, vodní management, obnovitelné zdroje, železniční doprava, dopravní prostředky a stroje pro zemědělství.

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z ČR (mld. CZK)	0,6	0,6	0,7	N/A	N/A
Import do ČR (mld. CZK)	0,0	0,0	0,0	N/A	N/A
Saldo s ČR (mld. CZK)	-0,5	-0,6	-0,6	N/A	N/A

Zdroj: ČSÚ

3.2 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

EU má s Kosovem uzavřenou asociační dohodu, která přispívá k užší spolupráci bloku s touto balkánskou zemí a otevírá cestu k přijetí Kosova za člena EU. Dohoda předpokládá sladění kosovské legislativy a norem s unijními standardy. Podpisem smlouvy se Kosovo zavázalo, že otevře evropským firmám a výrobkům svůj trh výměnou za finanční pomoc z EU.

Smlouvy s ČR

Mezi základní smluvní dokumenty mezi Českou republikou a Kosovskou republikou patří:

Platební dohoda mezi vládou České a Slovenské Federativní Republiky a Svazovou výkonnou radou Skupštiny Socialistické federativní republiky Jugoslávie (Bělehrad, 8. února 1991);

Protokol z jednání o vyřešení salda na likvidačním účtu konaného 23. - 26. 3. 1992, schválený výměnou dopisů ze dne 7. a 11. 5. 1992;

Dohoda mezi vládou České republiky a federální vládou Svazové republiky Jugoslávie o vzájemné podpoře a ochraně investic (Bělehrad, 13. 10. 1997);

Dohoda mezi vládou České republiky a svazovou vládou Svazové republiky Jugoslávie o vzájemné pomoci v celních otázkách (Bělehrad, 9. 9. 1998).

V roce 2013 byla v Prištině podepsána Dohoda mezi Českou republikou a Kosovskou republikou o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu. Ratifikační proces na kosovské straně byl ukončen a čeká se na poslední kroky české strany. Dle informace Ministerstva financí ČR není zatím jasné, kdy bude Dohoda ratifikována na české straně.

Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Ministerstvo financí ČR

3.3 Rozvojová spolupráce

Kosovo je příjemcem rozvojové pomoci. Jejimi největšími poskytovateli jsou EU a USA. Pomoc se primárně se zaměřuje na infrastrukturní a sociální projekty. Významný podíl v této oblasti má energetika, životní prostředí a dopravní infrastruktura. ČR se od vyhlášení samostatnosti Kosova rovněž zapojila do projektů rozvojové pomoci Kosovu. Projekty zahraniční rozvojové spolupráce ČR byly do roku 2018 nedílnou součástí bilaterálních politických vztahů s Kosovem. Tradičně se soustředily na oblast sociální a zdravotní (pro nevidomé a slabozraké, handicapované apod.) a infrastrukturní (čistírny odpadních vod). Mezi nejvýznamnější rozvojové projekty, které ČR realizovala v Kosovu, lze zařadit 6 bilaterálních projektů z roku 2017 v hodnotě 15,5 mil. Kč, které byly zaměřeny na sociální infrastrukturu a služby, zásobování vodou a sanitaci. Projekty pro sociální infrastrukturu a služby byly zaměřeny především na podporu integrace menšin a dalších ohrožených skupin. V letech 2018-2019 byly na bilaterální rozvojovou pomoc Kosovu poskytnuty finanční prostředky v celkové výši 13 mil. Kč, které byly využity na realizaci tří projektů - Dodávka technologického zařízení pro výrobu krmení pro psy a kočky z odpadového masa, Čistírna odpadních vod Badovac a Čistírna odpadních vod Zubin Potok. Kosovo v souladu s Koncepcí zahraniční rozvojové pomoci patřilo mezi prioritní, tzv. projektové země zahraniční rozvojové pomoci. Podle nové Strategie zahraniční rozvojové pomoci na 2018-2030 bylo Kosovo zařazeno mezi specifické země s ukončováním spolupráce. Bilaterální projekty tak byly ukončeny v roce 2019, nicméně k dobrým referencím z minulých let by se české firmy mohly zapojit do nových projektů dodávek čistíren odpadních vod, zásobování vodou apod., financovaných z jiných zdrojů.

Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí ČR

3.4 Perspektivní obory (MOP)

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Důlní, těžební a ropný průmysl Na území Kosova se nacházejí významná ložiska rud obecných kovů a lignitu. Těžba nerostných surovin je prováděna především státními společnostmi. V případě těžby uhlí se jedná o státní společnost Kosovo Energy Corporation, která zásobuje a v zásadě i ovládá těž kosovský energetický průmysl. Kosovský důlní a těžební průmysl je zastaralý a nevyhovující nejen z hlediska produktivity, ale i bezpečnosti práce. Doly potřebují nové těžební stroje, nákladní automobily, nakladače, přepravní pásy, zařízení na třídění materiálu, moderní systémy řízení, bezdrátové komunikační systémy pro horníky, technologie na alternativní spalování metanu, bezpečnostní systémy pro sledování pohybu osob pod zemí, průmyslové výbušniny apod. České firmy by se mohly uplatnit i v oblasti průzkumu nových nalezišť včetně studií proveditelnosti.

► Energetický průmysl

Současná elektrická soustava Kosovské republiky je zastaralá a nespolehlivá. V této souvislosti dala kosovská vláda prioritu modernizaci a zlepšení energetického sektoru země a požádala o podporu a pomoc své rozvojové partnery, včetně Světové banky a Evropské komise. Hlavním cílem je zvýšit energetickou účinnost, rozvoj obnovitelných zdrojů energie, integraci na regionální energetické trhy a podporu spolehlivé, udržitelné a cenově dostupné výroby energie. Převážnou většinu výroby elektrické energie zajišťují tepelné elektrárny, které z technických důvodů nemohou pracovat na plný výkon. Pro další vývoj kosovského energetického sektoru bude nezbytná výstavba nových kapacit a modernizace stávajících a dále širší zavádění obnovitelných zdrojů energie. České firmy by se mohly uplatnit především v oblasti subdodávek generátorů, turbín, filtrů a odsiřovacích zařízení, řídicích systémů a dalších částí pro výstavbu, modernizaci a zvýšení efektivnosti tepelných elektráren. Další možností účasti českých firem v plánované modernizaci kosovského energetického sektoru je účast při výstavbě větrné elektrárny Bajgora (105 MW) na severu země. České firmy by se mohly do projektu zapojit například dodávkami řídicích systémů, generátorů, ložisek, ventilátorů, případně i celých věží (tubusů) pro větrné elektrárny.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Nedostatek moderních čističek odpadních vod v Kosovu způsobuje znečištění většiny povrchových zdrojů pitné vody. Výsledkem je nevhodná kvalita vody dodávané do veřejné vodovodní sítě. Zcela nevyhovující je též stav vodovodních rozvodů, které bude třeba modernizovat. Rovněž odpadní průmysl potřebuje obnovu, jež si vyžádá rozsáhlé investice do moderních technologií. Proto kosovská vláda začleňuje projekty na zlepšení životního prostředí do programových priorit. Také ze strany municipalit je patrný zvýšený zájem o komplexní řešení odpadového hospodářství. Kosovská republika skýtá v oblasti vodohospodářství a odpadního průmyslu velký potenciál. České firmy by se mohly uplatnit dodávkami čistíren odpadních vod, zařízeními a projekty na zamezení ztrát vody, technologiemi na snížení spotřeby vody v průmyslových odvětvích a dodávkami měřicích zařízení pro vodohospodářský a odpadní průmysl.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotnický a farmaceutický průmysl Pandemie odhalila hluboké podfinancování a nedostatky kosovského zdravotnictví, které bude třeba od základů zmodernizovat. Existuje tak reálný potenciál pro český export v této oblasti. Kromě kompletní výstavby a renovace nemocnic bude kosovské zdravotnictví potřebovat moderní vybavení, jako například lékařské nástroje, zdravotnická lůžka, operační techniku, diagnostická zařízení a rehabilitační přístroje. Prostor ke spolupráci je i v oblasti dodávek léků a zdravotnického materiálu, který je převážně z dovozu. Mezinárodní společenství přislíbilo Kosovu finanční pomoc ve formě výhodných půjček – Evropská banka pro obnovu a rozvoj (41 mil. USD na zdravotnictví), Evropská unie (117 mil. USD – zdravotnictví, hospodářství) a Světová banka (54 mil. USD – zdravotnictví). České firmy by mohly tyto finanční zdroje využít a zapojit se do modernizace kosovského zdravotnictví.

► Železniční a kolejová doprava

Rekonstrukce stávajících a výstavba nových železničních tratí je součástí plánů na rozvoj konektivity zemí západního Balkánu. Prioritním projektem v Kosovu je celková rekonstrukce severojižní železniční trasy (Raute 10) mezi hranicemi se Srbskem a Severní Makedonií (Leshak – Kosovo Polje – Elez Han) v délce cca 150 km. Uvedený projekt byl zařazen mezi prioritní a získal finanční podporu Evropské banky pro obnovu a rozvoj. Rekonstrukční práce na jižním úseku trasy byly zahájeny v roce 2017. S modernizací železniční dopravní infrastruktury souvisí modernizace technického zázemí a vozového parku dopravců, kde by se mohly uplatnit české firmy, které dodávají například řídicí systémy, komponenty na kolejová vozidla, případně provádějí generální opravy lokomotiv, vagonů apod.

Zdroj: Velvyslanectví ČR v Prištině

4 Kulturní a obchodní jednání

Podkapitoly:

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

4.1 Úvod

Obchodní jednání s kosovskými partnery se poněkud liší od stylu jednání v České republice. Hlavním specifikem je důraz na osobní vztahy a volnější vnímání času. Region Balkánu je sice oproti našim zvyklostem v mnoha směrech odlišný, nicméně se jedná o rozdíly, které by v zásadě neměly bránit společné spolupráci. Jedná-li se o perspektivní obchodní vztah, je vhodné navštívit partnera v Kosovu, případně jej pozvat do ČR.

4.2 Oslovení

Základní kontakt na kosovského obchodního partnera doporučujeme získat nebo ověřit prostřednictvím Obchodního úseku Velvyslanectví ČR v Prištině, případně i ze zdrojů kosovských obchodních komor a podnikatelských svazů. První kontakt s vybraným partnerem je možné provést prostřednictvím e-mailu a doporučujeme jej následně potvrdit telefonicky. Jedná-li se o oslovení neznámého partnera z neověřeného zdroje (neznáme webové stránky apod.), doporučujeme velkou obezřetnost. Obchodní vztahy v Kosovu jsou velmi často založeny na rodinných vazbách a osobních kontaktech. Proto je vhodné včas kontaktovat obchodní úsek velvyslanectví, který může navázání obchodní komunikace doporučit a první jednání zprostředkovat, podpořit a v případě zájmu zorganizovat i přímo na velvyslanectví.

Zdroj: Velvyslanectví ČR v Prištině

4.3 Obchodní schůzka

Kosovský trh má svá rizika a současně i potenciál pro navázání dlouhodobé a spolehlivé obchodní spolupráce. Podmínky pro podnikání se postupně zlepšují, nicméně při vstupu na kosovský trh se doporučuje obezřetnost a trpělivost. Převážná většina kosovských firem je malá s nepřilíh silným kapitálovým zázemím. Je proto důležité předem prověřit solventnost kosovského obchodního partnera. Obchodní operace s kosovskými firmami by proto měly být zajištěny např. platbou předem, kvalitním pojištěním, nebo např. neodvolatelným akreditivem otevřeným u prvotřídní banky. U velkých zakázek je doporučováno pracovat s pojištěním zakázek v zahraničí, které poskytuje např. EGAP. Jako místo prvního setkání je vhodné přijmout pozvání do sídla partnera, což umožní vytvořit si základní představu o společnosti. Během setkání se skutečným vzájemným představením a dle okolností je vhodné vyjádřit zájem o spolupráci. Předávání dárků na první obchodní schůzce není běžné. Pokud se však jedná o propagační předměty firmy (tužky, diáře apod.), jejich předání společně s katalogy firmy partnera potěší. V obchodních vztazích často přetrvávají silné rodinné vazby. Doporučujeme poskytnout partnerovi čas na vytvoření důvěry a obchodní jednání neuspěchat. Důvěru a neformální vztah s kosovskými obchodníky je možné získat např. poukazem na společné zájmy, blízkost mentality apod. Není od věci pochválit, ocenit pomoc při odvozu z letiště, případně vést konverzaci s partnerem i o jeho rodině apod., vždy však se zdvořilostí a citem pro soukromí. Pokud se tato část jednání zvládne dobře, jde technická i obchodní část jednání mnohem snadněji. Před poskytnutím pohoštění je možné se zeptat, zda zákazník má zájem o sklenku vína apod. Při návrhu ceny za zboží a služby je třeba počítat s tím, že zákazník bude požadovat slevu. Poskytnutí slevy podpoří pocit zákazníka, že je úspěšný, a tím se zvýší i jeho zájem o spolupráci. Doporučujeme nechat partnerovi čas na vytvoření důvěry a obchod neuspěchat. Na jednání na veřejných institucích je vhodný společenských oděv, v případě jednání s představiteli menších firem je možné i méně formální oblečení. Kosovské vyjednávací týmy bývají složené převážně z mužů, a pokud jednáme o důležitých otázkách, budou vedeny nejvyšším představitelem firmy. Jednání z kosovské strany se většinou zúčastní 2-3 osoby. Pokud se projednávají složité technické otázky např. u velkých energetických projektů apod., na jednání se může postupně dostavit i více osob, které posoudí technické, cenové, ekologické aj. parametry projektu. Obchodní setkání bývají často velmi zdlouhavá, a proto by na jednání z české

strany měli být vysláni pracovníci, kteří mají dostatečné rozhodovací pravomoc.

Zdroj: Velvyslanectví ČR v Prištině

4.4 Komunikace

Obchodní prostředí, návyky a reakce lidí se nikterak dramaticky neodlišují od jiných evropských zemí. Navázání obchodních kontaktů vyzaduje obecně větší trpělivost, než je obvyklé v našich podmínkách. Doporučujeme poskytnout partnerovi čas na vytvoření důvěry. Znalost místního jazyka usnadňuje první kontakt, značný podíl mladší kosovské populace ovládá angličtinu a němčinu, starší pak často italštinu a ruštinu. Předpokladem úspěchu v jednání je důkladná příprava na jednání a seznámení se s místním prostředím. Kosovské obchodníky zajímá vývoj v ČR. V mnoha směrech náš polistopadový vývoj obdivují, zvláště pak mírové rozdělení státu a členství v EU a NATO. Mnoho kosovských občanů Českou republiku (případně bývalé Československo) navštívilo. Naopak nedoporučuje se hovořit o politické situaci v Kosovu a rovnoprávnosti mužů a žen. Tlumočnická při jednání většinou není potřeba. V případě potřeby je české velvyslanectví připraveno předat kontakt na vhodného tlumočnicka. V počáteční fázi komunikace je možné používat e-mail a později telefonní spojení. Při jednáních o zásadních bodech spolupráce je doporučováno písemné potvrzení dohodnutých bodů. Osobní jednání před uzavřením dohody o spolupráci je v Kosovu téměř nezastupitelné.

Zdroj: Velvyslanectví ČR v Prištině

4.5 Doporučení

Vstup na kosovský trh je velmi náročný. Většina velkoobchodního trhu je ovládána širšími rodinami, které mají vybudované své distribuční kanály. Obecně platí, že zahraniční firmy a společnosti mohou v Kosovu podnikat za stejných podmínek jako kosovské. Vzhledem k tomu, že obchodní vztahy v Kosovu se rozvíjí na základě osobních kontaktů a vazeb, doporučuje se využívat místní obchodní zástupce, případně oslovit Obchodně-ekonomický úsek Velvyslanectví ČR v Kosovu, se kterým vstup na trh konzultovat. V Kosovské republice existuje několik tisíc převážně malých a středně velkých obchodních firem, které se zabývají jak dovozem, tak vývozem. Část těchto firem vznikla z předválečných podniků zahraničního obchodu nebo velkých výrobních podniků. Na trhu působí rovněž nové soukromé obchodní firmy vzniklé po válce, a dále též filie zahraničních obchodních řetězců. České firmy mohou využít dobré jméno českých výrobků, dobrou kvalitu a příznivou cenu. Bohužel v obchodní oblasti je stále ještě zakořeněná korupce. V Kosovské republice existují velmi rozšířené osobní a rodinné vazby, do kterých je velmi složité proniknout. Proto využívání místních obchodních zástupců s dobrými znalostmi trhu je často jedinou možností pro úspěšné podnikání v oblasti vývozu do Kosovské republiky. Vzhledem ke složitosti a finanční náročnosti právního řešení obchodních sporů v zemi je nezbytné mít všechny obchodní podmínky dobře smluvně zajištěné. Dovošní obchodní zástupci často požadují výhradní zastoupení na neomezenou dobu, což v první fázi obchodních jednání nedoporučujeme. Naopak doporučujeme sjednání zkušební doby na 2-3 roky s možností vypovězení smlouvy v případě nedodržení odběrového závazku.

Zdroj: Velvyslanectví ČR v Prištině

4.6 Státní svátky

Obyvatelé Kosova slaví muslimské, katolické, pravoslavné církevní svátky bez ohledu na vyznání. Případá-li státní svátek na víkend, přesouvá se den volna na nejbližší pracovní den.

leden - Nový rok + též 2. ledna;

leden – pravoslavné Vánoce (7.-8. ledna);

únor – Den nezávislosti (17. - 19. února);

duben - Velikonoce (katolické a následně pravoslavné) / velikonoční pondělí (2. dubna);

duben – Den ústavy (9. dubna, volný den ale bývá v den vstupu ústavy v platnost 15. června);

květen - Svátek práce (1. května); květen – Den Evropy (9. května);

červen – muslimské svátky Eid al-Fitr (15. června);

srpen – muslimské svátky Eid al-Adha (21. srpna);

listopad - Den vlajky (28. listopad);

prosinec – Vánoce (24. - 26. prosince).

Konec ramadánu (Íd al-Fitr, albánsky Fitër Bajrami) - v závislosti na muslimském kalendáři;

Svátek obětí (Íd al-Adhá, albánsky Kurban Bajrami) - v závislosti na muslimském kalendáři;

Pozn.: Den veteránů (6. březen) a Den albánské vlajky (28. listopad) nejsou oficiální státní svátky, avšak také se slaví a bývají spojeny se dnem volna.

Zdroj: Kosovská obchodní komora

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

5.1 Vstup na trh

V Kosovské republice existuje několik tisíc převážně malých a středně velkých obchodních firem, které se zabývají jak dovozem a vývozem, tak domácím velkoobchodem i maloobchodem. Část těchto firem vznikla z předválečných podniků zahraničního obchodu nebo velkých výrobních podniků. Na trhu působí rovněž nové soukromé obchodní firmy vzniklé po válce, a dále též filie zahraničních obchodních řetězců. Bohužel v obchodní oblasti je stále ještě zakořeněná korupce. V Kosovské republice existují velmi rozšířené osobní a rodinné vazby, do kterých je velmi složité proniknout. Proto využívání místních obchodních zástupců s dobrými znalostmi trhu je často jedinou možností pro úspěšné podnikání v oblasti vývozu do Kosovské republiky. Vzhledem k velmi vysokému exportnímu riziku (dle OECD 6/7) a ke složitosti a finanční náročnosti právního řešení obchodních sporů v zemi je důležité všechny obchodní podmínky dobře smluvně zajistit.

V oblasti práv duševního vlastnictví je Kosovská republika vázána všemi základními mezinárodními úmluvami (Revidovaná úmluva Bernská, Pařížská úmluva, Stockholmský závěrečný akt, Smlouva o patentové spolupráci – PCT, Madridská úmluva o obchodních známkách, Locarnská smlouva o průmyslových vzorech, Lisabonská úmluva o označení původu). Kosovská legislativa v této oblasti byla připravována ve spolupráci s experty Evropské unie a je tedy mezinárodně smluvním závazkům přizpůsobena. Základním legislativním aktem, upravujícím podmínky dovozu, je Zákon o zahraničním obchodu. I když se situace v oblasti vymáhání práva v Kosovu postupně zlepšuje, v zemi je stále velmi vysoká korupce, a tak případné obchodní spory a soudní procesy mohou trvat i mnoho let.

S výjimkou importu z členských zemí CEFTA uplatňuje Kosovo na dovozy sazbu dle celního sazebníku. Od cla je osvobozen dovoz většiny nerostných surovin, kapitálových statků, zemědělských surovin a zařízení, farmaceutických produktů a strojů a zařízení určených k produkci výrobků v Kosovu. Kosovský celní tarif vychází z harmonizovaného systému Světové celní organizace (WCO). Na hranici je nutno také uhradit daň z přidané hodnoty ve výši 8 % nebo 18 % (z hodnoty CIF + clo + příp. spotřební daň) a případnou spotřební daň z dováženého zboží. Podrobné informace ohledně pravidel pro dovoz zboží, přehled hraničních přechodů a celních úřadů lze získat na stránkách Kosovské celní správy. Ty obsahují mj. odkaz na integrovaný celní sazebník. Celní a daňový zákoník Kosovské republiky. Aktuální údaje lze nalézt na webu celní správy: <https://dogana.rks-gov.net/tarik/>.

Souhrnné informace pro dovozce nabízí Kosovský portál pro zahraniční obchod - www.itg-rks.com. Klíčovými institucemi s pravomocemi a odpovědnostmi za provádění právních předpisů o duševním vlastnictví v Kosovu jsou:

- Kosovská agentura pro průmyslové vlastnictví - jako orgán ministerstva obchodu a průmyslu je agentura jednou z klíčových institucí na ochranu duševního vlastnictví. Agentura je odpovědná za posuzování žádostí, sestavování a údržbu registrů a za sestavování úředních věstníků s údaji pro žádosti o registraci v oblasti duševního vlastnictví.
- Úřad pro autorská práva a související práva - jako správní orgán Ministerstva kultury, mládeže a tělovýchovy je tento úřad hlavní institucí v oblasti autorských práv a práv s nimi souvisejících.
- Kosovské celní orgány - mají zásadní úlohu, pokud jde o ochranu společnosti a ekonomiky před nezákonnými činnostmi v oblasti dovozu a vývozu s cílem ochrany ochranných známek a ochrany před padělaným zbožím.
- Inspektorát trhu - jako orgán ministerstva obchodu a průmyslu v rozsahu, který zahrnuje dohled nad prováděním zákonů za účelem ochrany spotřebitele a bezpečnosti a kvality výrobků.

• Kosovská policie - jako orgán, který chrání práva duševního vlastnictví prostřednictvím sektorů, jako je například sektor pro vyšetřování a hospodářské trestné činy (ISEC) a sektor pro počítačové trestné činy.

Zdroj: Kosovská obchodní komora, Kosovská agentura pro průmyslové vlastnictví, Celní správa Kosovské republiky

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Legislativním základem, upravujícím podmínky jednotlivých druhů podnikání, je Zákon o obchodních organizacích. Institucí zodpovědnou za registraci a evidenci podnikatelských subjektů je Kosovská agentura pro registrování obchodní činnosti (Kosovo Business Registration Agency, ARBK, <https://arbk.rks-gov.net>), na jejichž webových stránkách lze získat základní informace o požadavcích pro zápis obchodních společností, včetně potřebných formulářů. Lze zde také nahlédnout on-line do obchodního rejstříku a vyhledávat firmy podle různých parametrů.

Základními formami podnikání jsou:

- podnik jednotlivce (většina všech podnikatelských subjektů v Kosovu);
- veřejná obchodní společnost (general partnership);
- komanditní společnost (partnership);
- společnost s ručením omezením (limited liability company, albánsky Shqëria me përgjegjësi të kufizuar - Sh.p.k.), minimální výše základního kapitálu není stanovena;
- akciová společnost (joint stock company, albánsky Shqëri aksionare - Sh.a.), minimální výše základního kapitálu je 10 000 EUR;
- právnická osoba ve společném vlastnictví (družstvo);
- veřejnoprávní podnik v obecním zájmu;
- zemědělské družstvo.

Pro účely zápisu akciové společnosti či společnosti s ručením omezeným je třeba předložit stanovy společnosti, společenskou (zakladatelskou) smlouvu, kopie pasů cizozemských ředitelů a akcionářů společnosti a národních osobních dokladů v případě občanů Kosova. V případě založení pobočky či reprezentace zahraniční firmy je třeba předložit notářsky ověřenou kopii výpisu z obchodního rejstříku mateřské firmy a rozhodnutí o založení společnosti v úředním překladu. Jako sídlo pobočky lze uvést právní nebo účetní kancelář. Zahraniční obchodní organizace mohou v Kosovu vyvíjet podnikatelskou činnost za stejných podmínek jako domácí subjekty. Musejí být zapsány do obchodního rejstříku a předložit „memorandum zahraniční obchodní organizace“, obsahující informace vyžadované Zákonem o obchodních organizacích. V souladu se Zákonem o financování místní správy může municipalita, v níž firma využívá prostory pro svou činnost (ať se jedná o sídlo či nikoli), požadovat také registraci těchto prostor. Výši poplatku za registraci si municipality stanovují samy podle druhu činnosti firmy (cca od 100 EUR za např. obchodní stánek). Před zahájením podnikatelské činnosti je třeba (do 15 dnů od zápisu společnosti) zažádat u příslušné regionální pobočky Kosovské daňové správy o přidělení daňového identifikačního čísla.

Zdroj: Ministerstvo obchodu a průmyslu Kosovské republiky, Kosovská obchodní komora

5.3 Marketing a komunikace

Reklamní průmysl v Kosovu se velmi rychle rozvíjí. K dispozici je standardní spektrum marketingových prostředků. Používají se všechny formy médií, včetně televize, novin, časopisů, rozhlasových stanic, internetu, venkovních billboardů, tištěných letáku a jejich roznáška přímo občanům do poštovních schránek apod. Převážná většina reklamní činnosti probíhá prostřednictvím televize. V Kosovu působí tři hlavní televizní společnosti s celostátním pokrytím – státní RTK a soukromé RTV21 a KTV, které vysílají i přes satelit do světa (zejména pro kosovskou diasporu). Nejdražší reklamní čas má RTK. V případě zaměření na určitý region lze využít finančně podstatně méně náročné regionální televizní stanice. V poslední době se stále více prosazuje reklama s využitím internetu a zaslání reklam prostřednictvím mobilních telefonů. S rostoucí motorizací a budování dálniční sítě roste i reklama na billboardech podél hlavních komunikací.

Zdroj: Kosovská obchodní komora, CEOKOS

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

V oblasti práv duševního vlastnictví je Kosovská republika vázána všemi základními mezinárodními úmluvami (Revidovaná úmluva Bernská, Pařížská úmluva, Stockholmský závěrečný akt, Smlouva o patentové spolupráci – PCT, Madridská úmluva o obchodních známkách, Locarnská smlouva o průmyslových vzorech, Lisabonská úmluva o označeních původu. Kosovská legislativa v této oblasti byla připravována ve spolupráci

s experty Evropské unie a je tedy mezinárodně smluvním závazkům přizpůsobena.

Institucionální rámec pro duševní vlastnictví v Kosovu

Klíčovými institucemi s pravomocemi a odpovědnostmi za provádění právních předpisů o duševním vlastnictví v Kosovu jsou:

- Kosovská agentura pro průmyslové vlastnictví - jako orgán ministerstva obchodu a průmyslu je agentura jednou z klíčových institucí na ochranu duševního vlastnictví. Agentura je odpovědná za posuzování žádostí, sestavování a údržbu registrů a za sestavování úředních věstníků s údaji pro žádosti o registraci v oblasti duševního vlastnictví.
- Úřad pro autorská práva a související práva - jako správní orgán Ministerstva kultury, mládeže a tělovýchovy je tento úřad hlavní institucí v oblasti autorských práv a práv s nimi souvisejících.
- Kosovské celní orgány - mají zásadní úlohu v oblasti ochrany společnosti a ekonomiky před nezákonnými činnostmi v oblasti dovozu a vývozu, ochrany ochranných známek, ochrany před padělaným zbožím apod.
- Inspektorát trhu - orgán ministerstva obchodu a průmyslu, který dohlíží nad prováděním zákonů za účelem ochrany spotřebitele a bezpečnosti a kvality výrobků.
- Kosovská policie - chrání práva duševního vlastnictví prostřednictvím sektorů, jako např. sektor pro vyšetřování a hospodářské trestné činy (ISEC), sektor pro počítačové trestné činy apod.

Zdroj: Kosovská obchodní komora, Kosovská agentura pro průmyslové vlastnictví

5.5 Trh veřejných zakázek

Kosovskou legislativu přiblížil evropským standardům Zákon o veřejných zakázkách. Orgánem zodpovědným za zadávání a dohled nad veřejnými zakázkami je Kosovská regulační komise pro veřejné zakázky, která na svých internetových stránkách (<https://krpp.rks-gov.net>) zveřejňuje vypsané veřejné zakázky. Významná výběrová řízení na zakázky většího rozsahu jsou rovněž uveřejňována na webových stránkách Evropské organizace EULEX se sídlem v Kosovu <https://www.eulex-kosovo.eu>. Zahraniční subjekty mají stejný přístup k tendrům jako domácí, všechny větší zakázky bývají uveřejňovány i v angličtině. Proti výsledku výběrového řízení je možné se odvolat k přezkumnému orgánu (Procurement Review Body). Poplatek za podání stížnosti činí většinou 500 EUR. Přetrvávajícím problémem je vysoká míra korupce v Kosovu, která proces zadávání veřejných zakázek a vybírání vítězů provází. V roce 2015 byl přijat nový zákon o strategických investicích. Cílem nové legislativy je podpora vybraných zahraničních investic, které budou představovat vysoký potenciál rozvoje. Zákon definuje postupy a pravidla pro upřednostňování, usnadňování a urychlení jednání o investicích s cílem podporovat a přilákat zahraniční investice do vybraných sektorů ekonomiky.

Zdroj: EULEX, Kancelář EU v Kosovu, Kosovská obchodní komora

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Kosovské firmy využívají mezinárodní platební a dodací podmínky. V mezinárodním platebním styku je nejčastěji používání akreditivů. V případě nižších částek doporučujeme požadovat od kosovských obchodních partnerů platby předem. Splatnost faktur bývá dvoutýdenní. V obchodním a platebním styku je však třeba obezřetnosti. Jako i v jiných zemích se i v Kosovu můžeme setkat s nesolventností a nespolehlivostí zákazníka. Vymahatelnost práva je však v Kosovu velmi problematická a nízká. K předcházení sporů je proto nezbytné pečlivě dojednat obchodní smlouvy a kontrakty a předem si prověřit kredibilitu zákazníka. Obchodní spory se řídí ustanoveními Obchodních zákoníků a současně dojednanými obchodními podmínkami ve smlouvách. Smlouvy s kosovskými firmami by měly obsahovat formulované soudní doložky s určením příslušného soudu v konkrétní zemi. Za projednávání obchodních sporů a vynucování plnění smluv v Kosovu jsou odpovědné příslušné kosovské okresní soudy, případně Obchodní soud v Prištině. Při Kosovské obchodní komoře je zřízen rozhodčí soud, který má pravomoc rozhodovat spory mezi kosovskými a zahraničními subjekty. Mezi rozhodci jsou i zahraniční odborníci. Justiční systém se však vyznačuje nízkou efektivitou a bohužel i korupcí. Řešení konkrétního sporu se může protáhnout na mnoho let. Vymahatelnost práva a je tak pomalá, nákladná a také nejistá. Velké množství neuzavřených případů způsobuje mj. značné škody pozici právního státu a rovněž hospodářskému rozvoji v Kosovu.

Zdroj: Velvyslanectví ČR v Prištině, EULEX, Kosovská obchodní komora

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Občané České republiky a ostatních členských států Evropské Unie jsou osvobozeni od vízové povinnosti pro vstup, průjezd a pobyt na území Kosovské republiky po dobu 90 dní během jakýchkoliv 180 dní. V případě pracovní činnosti je však nutné získat pracovní a pobytové povolení.

Ministerstvo zahraničních věcí ČR doporučuje českým občanům, aby si před cestou ověřili u zastupitelského úřadu navštěvovaného státu, zda se podmínky pro vstup a pobyt nezměnily. Pro vstup do Kosova je nutno použít platný český cestovní pas, případně občanský průkaz nového typu s čipem s biometrickými údaji, který musí být platný po celou dobu předpokládaného pobytu. Vzhledem ke krizi v souvislosti se šířením koronaviru v Evropě doporučujeme českým občanům, aby si před cestou ověřili aktuální podmínky vstupu do Kosova. Čeští občané i občané všech členských států Evropské Unie jsou vyřazeni z vízové povinnosti pro vstup, průjezd a pobyt na území Kosovské republiky. Pro pracovní a studijní pobyty je nutné požádat o pobytové povolení a pracovní/studijní vízum. Z Kosova nelze vycestovat přes Srbsko, pokud cestovatel do Kosova přes Srbsko nevstoupil. Pokud tedy cestovatel vstoupí do Kosova přes letiště v Prištině, z Makedonie, z Albánie nebo z Černé Hory a bude mít zájem Kosovo opustit po zemi přes Srbsko, nebude na území Srbska vpuštěn, pokud policisté na hranici v cestovním pasu zjistí razítko těchto zemí, kterému v průběhu posledních max. 90 dnů nepředchází razítko srbské. Řešením je opustit Kosovo např. směrem do Makedonie nebo Černé Hory a odtud vstoupit do Srbska. Jednodušším řešením je prokázat se na srbské hranici občanským průkazem nového typu s čipem, který je pro občany EU při krátkodobých cestách (nepřesahujících 90 dnů) do Srbska dostačujícím cestovním dokladem. V Kosovu nelze spoléhat na hrazení nákladů zdravotní péče na základě Evropského průkazu zdravotního pojištění nebo na základě dřívějších dohod ČR s Jugoslávií/Srbskem. Doporučujeme sjednat před cestou do Kosova kvalitní cestovní pojištění s odpovídajícím krytím, a vzít si s sebou potřebné léky. Je třeba počítat s tím, že za lékařské ošetření je vyžadována platba v hotovosti. Zdravotní péče je v Kosovu na mnohem nižší úrovni, než je běžný evropský standard. Za přijatelnou cenu (nižší než v ČR) funguje v Kosovu hromadná městská, meziměstská i mezistátní doprava i taxislužba. V platebním styku lze využívat běžné platební karty, případně hotovost - místní měnu (EUR).

Zdroj: Velvyslanectví ČR v Prištině, Kosovská obchodní komora

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Cizinec, který chce v Kosovu pracovat pro místní nebo i zahraniční firmu, musí na Ministerstvu vnitra, cizinecké policii požádat o dlouhodobé vízum za účelem zaměstnání a následně na Ministerstvu práce a sociálního zabezpečení požádat o pracovní povolení. Odbor práce a zaměstnání povolení vydá rozhodnutí v zákonné lhůtě 30 dní, většinou však rozhoduje do jednoho týdne. Žádost je třeba podat na předepsaném formuláři a přiložit k ní pracovní smlouvu se společností, u které má být žadatel zaměstnán, dále doklad o příslušném vzdělání či kvalifikaci, výpis z obchodního rejstříku firmy, výpis z rejstříku trestů, lékařskou zprávu, fotografie, doklad o uhrazení administrativního poplatku a potvrzení z úřadu práce, že žádný registrovaný nezaměstnaný občan Kosova nesplňuje podmínky pro obsazení daného místa. O prodloužení pracovního povolení je třeba požádat nejpozději měsíc před vypršením platnosti stávajícího povolení. Některé profese jako např. pedagogičtí a vědečtí pracovníci, zaměstnanci nevládních neziskových organizací a novináři jsou od povinnosti získat pracovní povolení osvobozeni. Přesné podmínky zaměstnávání cizinců definuje Zákon o udělování pracovních povolení a zaměstnávání cizích státních občanů a vyhlášky Ministerstva práce a sociálního zabezpečení. Obecné pracovněprávní předpisy obsahuje rovněž nový Zákoník práce. Průměrná čistá měsíční mzda ve veřejném sektoru v roce 2020 činila 580 EUR a v soukromém sektoru 450 EUR.

V Kosovu je třeba přihlídnout ke specifickým hygienickým a zdravotním podmínkám, které jsou všeobecně na nižší úrovni, než v České republice. V Kosovu se vyskytuje žloutenka typu A i B, proti které je doporučeno očkování. V letních měsících se v centrální/jihozápadní části země každoročně několik osob nakazí krymsko-konžskou hemoragickou horečkou, přenášenou klíšťaty. Při kontaktu s divokými zvířaty/psy existuje možnost nákazy vzteklinou. Žádné očkování však není při vstupu do Kosova povinné. Je třeba počítat s tím, že obzvláště ve venkovských oblastech je dostupnost rychlé lékařské pomoci omezená. Pouze ve větších městech a v turistických oblastech fungují zdravotní střediska, která často nejsou dostatečně vybavena lékařskou technikou, ani zdravotnickým materiálem. Ve větších městech jsou provozována soukromá lékařská zařízení, poskytující péči na vyšší úrovni, za kterou je třeba platit hotově. Řada z nich je vybavena moderními technologiemi a zařízením, nicméně ani zde kvalita personálu neodpovídá českému standardu.

Poměrně vysokou úroveň zdravotní péče v Kosovu poskytuje zdravotnické zařízení EULEX. V případě složitějších lékařských výkonů, a pokud to podmínky umožní, se doporučuje ošetření až v ČR. Lékáren je dostatek a jsou relativně dobře vybavené, i když ani kontrola léčiv není na takové úrovni, jako v ČR. Proto doporučujeme vybavit se na cestu do Kosova základními léky a zdravotnickým materiálem (obvaz, zdravotnické náplasti apod.). V Kosovu nelze spoléhat na hrazení nákladů zdravotní péče na základě Evropského průkazu zdravotního pojištění nebo na základě dřívějších dohod ČR s Jugoslávií. Kromě EULEXu patří mezi nejlépe vybavená zdravotnická zařízení v Kosovu rovněž American Hospital a EUROMED.

Vybraná zdravotnická zařízení:

EULEX Medical Facilities in Pristina, Industrial Zone, 10000 Pristina, Kosovo, tel.: +381 (0) 38 78 7154, mob. +386 (0) 49 78 1500, +386 (0) 49 78 1555

EULEX Medical Facilities in Mitrovica, St. Industrial Zone/Ferki Lisica, 40000 Mitrovica, Kosovo: tel.: +381 (0) 38 78 7127, mob.: +386 (0) 49 78 1600, +381 (0) 66 862 5990 (MTS)

Klinika Euromed, Mother Tereze Nr. 158, 12000 Fushe/Kosove/Kosovo Polje, tel.: +381- (0)38-534-072, e-mail: klinika.euromed@hotmail.com

American Hospital in Kosovo, tel.: +381 (0) 38 221 661, mob.: +377 (0) 45 500 910, +377 (0) 45 503 255

Zubní ordinace, Ortodoncia, Str. Zagreb 33, Dragodan, Priština: mob.: +377 (0) 44 69 68 18

Zdroj: Velvyslanectví ČR v Prištině, Ministerstvo zdravotnictví Kosovské republiky, Kosovská obchodní komora, EULEX

5.9 Veletrhy a akce

Níže je uveden kalendář nejvýznamnějších mezinárodních veletržních akcí konaných v Kosovu. Ve srovnání např. s mezinárodními veletrhy v České republice jsou kosovské akce mnohem menšího rozsahu. Vzhledem k rozšíření infekčního onemocnění koronavirus ve světě, a též v Kosovu, je však konání kosovských mezinárodních veletržních akcí v roce 2021 nejisté.

Education Fair - Veletrh vzdělávání / Priština – konání odloženo na rok 2022

Prezentace poskytovatelů vzdělávacích služeb, komunikačních a informačních technologií, vydavatelských a mediálních služeb apod. Veletrhu se účastní zástupci veřejných i soukromých základních, středních a vysokých škol a ministerstev.

www.ceokos.com

E-mail: education@ceokos.com

EXPOKOS – průmyslový veletrh / Priština – 21-22. říjen 2021

Nejvýznamnější veletržní akce v Kosovu zaměřená na stavebnictví, strojírenství, energetiku, důlní průmysl, dřevozpracující průmysl a všeobecně na moderní technologie. Součástí veletrhu EXPOKOS bývá zpravidla i samostatná sekce se zaměřením na zdravotnictví a lázeňství - MEDIKOS.

www.ceokos.com

E-mail: info@ceokos.com

Tourism and Travel Fair - veletrh cestovního ruchu / Priština - 21-22. říjen 2021

Prezentace cestovních kanceláří, hotelových a restauračních služeb, nabídky zájezdů v Kosovu i do zahraničí, prezentace sportovních akcí i sportovního vybavení, turistických potřeb, oblečení, obuvi apod.

www.ceokos.com

E-mail: info@ceokos.com

AGROKOS – zemědělský veletrh / Priština - 21-22. říjen 2021

Prezentace zemědělských produktů, potravinářských výrobků, zemědělských strojů a zařízení, technologií pro zpracování potravin, balení, chladičských a mrazírenských zařízení, zavlažovacích systémů, hnojiv, osiv, krmiv, pesticidů, potravin a alkoholických i nealkoholických nápojů.

www.ceokos.com/agrokos/en/

www.info@ceokos.com

Congress & Event Organization – organizátor výstavních akcí

www.ceokos.com

E-mail: info@ceokos.com

Tel: +383 38 516 013

Fax: +383 38 516 012

Mob.: + 383 44 177 832, + 383 44 208 446

Zdroj: Congress & Event Organization, www.ceokos.com

6 Kontakty

Podkapitoly:

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví České republiky v Prištině
Ismail Qemali 132
Arbëri
Priština
Kosovská republika

Tel: +383/38225860, 38248776, 38246676
Nouzová linka pro občany ČR: +383/(0)45460424
E-mail: pristina@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/pristina

Provozní doba:
pondělí - čtvrtek 08.00 – 16.30
pátek – 8.00-14.00.

Velvyslanectví ČR v Prištině se nachází v rezidenční čtvrti na vrchu Dragodan/Arbëria. V případě osobní návštěvy doporučujeme z letiště využít taxi, nebo autobus, který jezdí do centra. Cesta z centra města na velvyslanectví vede přes velký kruhový objezd, kde se protínají ulice Ahmet Krasniqi, Tirana a Zagrebi, dále ulicí Ahmet Krasniqi a poté odbočkou ulicí Selim Berisha až na ulici Ismail Qemali 132.

Vízovou agendu vykonává Velvyslanectví ČR ve Skopje. Pro vyřízení ostatních konzulárních úkonů je možné se obracet přímo na zastupitelský úřad v Prištině. Návštěvy na velvyslanectví je třeba domluvit předem.

Zdroj: Velvyslanectví ČR v Prištině

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Tísňové volání

- První pomoc 194
- Všeobecná 112
- Policie 192
- Hasiči 193

Dopravní informace

- autobusy +383 (0) 38 550 001
- Vlaky +383 (0) 38 536 355
- Letiště Priština +383 (0) 38 548 900

Poštovní služby

- DHL +383 (0) 38 245 545
- UPS +383 (0) 38 242 222
- FedEx +383 (0) 38 550 870

Zdroj: Kosovská obchodní komora

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

- Kancelář prezidenta (prezidentky) <http://www.president-ksgov.net/en>
- Vláda Kosova - rks-gov.net
- Ministerstvo zahraničních věcí – mfa-ks.net
- Ministerstvo financí - <https://mf.rks-gov.net>
- Kosovský statistický úřad - <https://ask.rks-gov.net/en/kosovo-agency-of-statistics>
- Celní správa - <https://dogana.rks-gov.net>
- Ministerstvo hospodářství - <https://me.rks-gov.net/>
- Ministerstvo obchodu a průmyslu - <https://mint.rks-gov.net>
- Kosovská agentura pro podporu investic KIESA (rks-gov.net)
- Centrální banka – <https://www.bqk-kos.org/>
- Kosovská daňová správa - <http://www.atk-ks.org/>
- Kosovská obchodní komora – oek-kcc.org
- Kosovská privatizační agentura – pak-ks.org
- Kosovská agentura pro správu majetku - <http://kpaonline.org/>
- Informační turistický portál - <https://www.beinkosovo.com>
- Rádio Kosova – <https://tunein.com/radio/Radio-RTK-1030-s15177>
- Televize Kosova RTK - <https://www.rtklive.com/>

Zdroj: Kosovská obchodní komora, Úřad Vlády Kosova, Rádio Kosova, Televize RTK